4882

JOAN PLANA

FUGINT DEL VICI

Quadro de costums en un acte y en vers

Estrenat ab èxit al Teatre ROMEA de Barcelona
la vetlla del dia 26 de Febrer de 1908

UNA PESSETA

Llibreria MILLÁ
Sant Pau, 21
BARCELONA
1908

FUGINT DEL VICI

FUGINT DEL VICI

Quadro de costums en un acte y en vers
original de

JOAN PLANA

Estrenat ab èxit al Teatre ROMEA de Barcelona
la vetlla del dia 26 de Febrer de 1908

BARCELONA
Tipografia Catalana, Carrer de Mallorca, 198
1908

Ningú podrà traduhir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

La *Sociedad de Autores Dramáticos y Líricos Españoles* es la encarregada de cobrar los drets de representació.

Queda fet lo diposit que marca la lley.

PERSONATGES

QUIMETA	*Sra.*	*Cazorla*
PAQUETS	»	*Parreño*
BATISTA	*Sr.*	*Domenech*
BARANDA.	»	*Casals*
PAU DE LES DESGRACIES. . .	»	*Capdevila*
QUIQUET	»	*Galcerán*
PESSA	»	*Tor*
BADÓ	»	*Sirvent*
UN POLICIA	»	*Carrera*
UN CONCORRENT	»	*N. N.*

TRINXERAYRES, POBLE, POLICIES, etc.

L'acció passa en un dels barris pobres de Barcelona. Época actual. Dreta y esquerra, la del actor.

Director artístich: JAUME CAPDEVILA.

ACTE ÚNICH

Interior d'una taverna. Al fons y al mig, una porta que dona al carrer. A la dreta, una porta que també dona al carrer. A l'esquerra y en primer terme, lo taulell, y en segon terme una porta que comunica ab la cuyna y habitacions interiors. Escanpades per l'escena, algunes taules de marbre, unes llargues y altres rodones com les de cafè. A l'esquerra, en primer terme y devant del taulell, una de quadrada y de fusta. Es mig dia.

ESCENA I

BADÓ, QUIQUET, LO PESSA *y* PAU DE LES DESGRACIES, LA PAQUETS, QUIMETA *y* CONCORRENTS:

Al aixecarse'l teló, varis parroquians rerepartits per les taules estarán menjant y bevent. En Badó, *de quin les entrades y sortides se deixen al arbitri del actor, entrará y sortirá portant y trayent plats de les taules, procurant trobarse en escena sempre que tingui de dir quelcom, y fent trincar la calderilla com si cobrés d'algun consumidor.*

En la taula quadrada, hont hi haurá un porró buyt, estaràn lo Quiquet *y'l* Pessa *jogant a cartes, y en* Pau de les Desgracies *dormint tot y portant lo cap envenat ab un mocador que li sortirá per devall de la gorra. La* Paquets *y* Quimeta *en primer terme, dretes y enrahonant. Entre la concorrencia alguns trinxerayres.*

Badó. *Comptant lo gasto dels parroquians.*

Dèu de pa, cinch d'amanit
mig d'escudella, estufat,

673993

que'n fan deu, vint tot plegat,
tres ralets y bon profit!

Pessa Malvinatge!
Quiquet Ja t'enmosques?
Home, tens molt mal costum.

Pes. Badó posa'ns oli al llum,
que'ns hem quedat a les fosques.

Pessa dona'l porró a Badó perque l'ompli de vi.

Quiq. Escapsa; vá.
Pes. Tu, Quiquet,
me fas lo pont!

Quiq. Es possible,
que no saps qu'es preferible
guanyar brut que perdre net?

Senyala a Paquets

Pes. Que no la veus la bruixota?
Quiq. Aixís morís per trapella;
quan jo veig aquesta vella
lo cervell se'm destarota.

Paq. Però escolta! ¡ vina aquí!
Que't penses, cap d'aligot,
que en Batista'l teu xicot,
tornará algun dia?

Quimeta Si!
tornará, y no estranyaria
que fos d'avuy a demá,
però de que ell tornará
¡tant cert com la llnm del dia!

Paq. Y cá!
Qui. No'm digueu que no!
Paq. No cal pas que hi pensis més,
que aniria, si tornés,
de cap dintre la presó.
La justicia'l detindria,
y això... bé prou que ho saps tu!...

Quimeta mou lo cap negativament.

Tu, sí, tu, més que ningú.
¿ Que't penses que no ho sabia?
Donchs ho sé tot, si senyora,
tot ho sé, tot, de pé a pá,
sé que'l varen desterrá'

já fá tres anys a la vora.

Quimeta torna a moure'l cap.

No fassis bellugá'l cap,
que ja saps que va fugir
per coses que no cal dir
perque ja tothom les sab;
sé qu'ell y dos o tres més
van embarcarse; ho sé tot...
y per cert que aquest xicot
no'l conech però sé qui es.

Qui. Vos heu sentit xiulá'l vent
y segons lo meu paré
lo vent no sabeu si vé
de llevant o de ponent.

Paq. Si sé'l més petit detall!

Qui. Escolteume...

Paq. ¿Y què'm dirás?
¡Potser si que'm tractarás
d'embustera, al cap d'avall?

Qui. De que va ser desterrat
no us ho nego, es molt formal,
però no per criminal.

Paq. Donchs perquè; ¿per massa honrat?

Qui. No es cap persona dolenta;
al contrari.

Paq. ¡Pots contar!
Bé, ¿y perquè'l van desterrar?

Qui. Per un delicte d'imprempta.
Tingué tant gran desacert,
que per urdir certa trama
va firmar una proclama
pecaminosa a tot ser.
¡Heus aquí'ls delictes seus!

Paq. Bá, bá: deixat de cabories,
no'm vinguis ab més histories
y escolta bé'ls consells meus.

Ab melositat.

A tu't convé una persona...

Qui. *Ab despreci*

¿Lo Baranda?

Paq. Ben depressa!
Lo Baranda qu'es lo pessa
més acabat.

Quiq. *Tot jugant, per la Paquets.*
¡Mala dona!

Qui. ¡Per favor! del home aquest
no me'n parleu may més, tia!

Paq. *Enfurismantse.*
Sinó perquè, trencaria
lo cap contra la paret.

Quiq. *Ab sorna.*
Fes lo que ta tia't mana.

Qui. *Ab anergia.*
¡No gasteu lo temps en vá!
En Batista tornará;
n'estich certa:

Paq. Tarambana!
Quimeta, no donguis greix
¡y prou! s'ha acabat la broma;
o tu pendrás aquest home,
o t'escanyo aqui mateix.
Va per agafarla.

Quiq. Si, noya, sí, creu ta tia
que't durá per bon camí.

Paq. Quiquet, no't posis ab mi,
perque mira que algun dia
m'enfadaré, y d'un revés...

Quiq. Apa, buenas; ¿no sabeu
entendreus vos, y voleu
donar consells als demés?

Trinx. *Aixecantse.*
¡Arri al dimoni!

Paq. Ximplets!
¿Què volen aquets xerraires?

Trinx. Mala pesta!

Paq. ¡Trinxeraires!

Quiq. *Deixant les cartes y acostantse a Paquets afectant un ayre de perdona vides.*
¿Que ho dieu per mí, Paquets?

Paq. Per tots, que ningú m'espanta.

Quiq. *Amenassador*
¡Mal llamp vos perteixi'l pit!

Badó ¡Ep! Què hem de fer! prou bullit,

qu'això sembla a càn Xeixanta!

Quiq. Mala bruixa!

Badó *Aguantantlo.*

Prou, Quiquet:

Pes. Déixala; no siguis ase.

Vinga, sèu.

Quiq. *Tornant á seurer.*

¿De qui es la vasa?

Pes. Teva; qu'has mort ab lo set.

Badó *Enfadat*

¡Vos acompanyo a la porta
si torneu a cridar tant!

Durant les escenes anteriors, la taverna s'haurá anat buydant quedant sols algun qu'altre trinxeraire que's posarán al voltant de la taula mirant com juguen en Quiquet y'l Pessa.

Trin. *Acostantse al taulell.*

Ben fet, Badó; per l'espant,
pòsamen cinch de la forta.

Paq. Tu, Quimeta, va prou gresca,
endavant, segueixme a mí,
no vull que't quedis aquí
entre tanta murriesca.

Quiq. *Donantse per aludit.*

Si m'alço, d'un cop de peu!...

Paq. *A Quiquet.*

Bé, què vols tu, que murmures?

Bad. *Enfadat.*

¡Fora!

Trinx. ¿Falten serradures?

Qui. (Quina vergonya, Deu meu!)

Paq. *Anantsen cap a la porta de la dreta.*

¡Trinxerayres!

Trinx. ¡Ey! volteula!

Fugiu que vé'l carretó!

Paq. *Desde'l brancal de la porta.*

Però que no ho sents, Badó?

Desapareix.

Badó *Enfadat y dirigintse als trin-*

xerayres que se'n van derrera la Paquets.

Aneusen tots.

Trinx. *Desde'l carrer.*

Agafeula!

ESCENA II

Los mateixos menos PAQUETS *y* TRINXERAYRES

Qui. *Que ha quedat entretinguda.*

¡Prou d'insults! ni un dia més
vull soportá aquesta vida!

Se'n va y queden sols en escena en Quiquet y Pessa jugant. En Pau continua dormint. En Badó frega les taules. Pausa. Entretant en Quiquet y Pessa van prenent y llensant cartes.

ESCENA III

QUIQUET, PESSA *y* PAU *dormint*

Quiq. *Picant fort y estenent les cartes.*

Noy, t'he guanyat la partida;
les quaranta, l'as y'l tres.

Pessa rebat ab furia les cartes sobre la taula.

Pau *Alsantse esfer hit.*

Ab tota aquesta *jarana*
al últim m'ha despertat.

Quiq. Cá; si a tu t'ha desvetllat
altra cosa.

Pau ¿Què?

Quiq. La gana.

Pau ¿La gana dius? Potser sí.

Quiq. ¿Que no la «bitlles?»

Pau ¡Y cá!

Fa temps que la mala-vá
se n'ha apoderat de mí.
Per en Pau de les desgracies
ja'm coneix casi tothom.

Pes. ¿Qui te'l va treure aquest nom?
Pau ¡Qui me'l va treure dius? Gracies
home; tu deus volguer dir
qui me'l va posar, ximplet,
que si me l'haguessin tret
no'l tindria...
Quiq. ¡Es clar que si!
Pau Les meves calamitats
les passen pochs trinxerayres...
No'n porto pas pochs ni gayres
de cents ápats atrassats!
Maleheixo fins lo vici
y hasta'l món! ¡Malanegada!
Veus? mira; una garrotada.
Pes. Què, una ganga del ofici?
Pau Ni més ni menos; ¡mireu
qu · la sort meva es fatal!
Quiq. ¿Com ha sigut qu'has pres mal?
Pau ¿Com ha sigut? escolteu.

S'aixequen Quiquet y Pessa deixant a n'en Pau al mig.

M'estava allá al Paralelo
fent lo busca, y d'un plegat
veig un carro carregat
de paquets y'm dich, ¡al *pelo*!
Vé això com l'anell al dit
per poguer fé alguna pela.
Segueixo'l carro ab cautela
aixís... tot fent l'ensopit.
Tot d'un cop lo carreté
para'l carro; y de repenta
se fica dintre una *venta*
disposat a fe'l calé.
Jo que sí, llenso'l cigarro
qu'havia encès feya poch,
m'ajupo, y a poch apoch,
tras, tras, tras, m'acosto al carro
pensant, ara es lo moment;
no sigues covart. ¡Aborda!
Fico má, tallo la corda
pispo un paquet y guillén.
Però noy; per lo que's veu
lo carreter no badava;
fila que jo li pispava

del carro un paquet; ¡redeu!
Surt ab la vara a les mans,
furiós cridant... ¡Agafeulo!
Crits d'agafeulo, y mateulo,
no'n volgueu sentir may tants!
Jo que sí, allavors ¡patam!
Aixís que'm veig compromès
tiro'l paquet de revés
y xepisquent com un llamp.
¡Lladres! Lladres! mes de cent
xicots cridaven a l'hora;
se desmaya una senyora,
s'omplen los balcons de gent.
¡Apa! ¡agafeulo! tothom
ab forta veu repetia.
Vaig acabar l'energia,
quant tot d'una'm sento ¡pom!
al mig del cap. Caych a terra
tot llarch al mig del carrer,
m'arraplega'l carreter,
y com un llop se m'aterra.
De bolets me'n va atipar!
una cosa sense mida,
y no ho vaig pagá, ab la vida
perque Deu me va salvar.

Pes. Ah bé, vaja jo no bado:
d'un cop lo deixo aplastat.

Quiq. ¿Que no anaves empalmat?

Pau Si porto una eyna'l forado.

Pes. Bé, però al cap y a la fí!...
¿com se va arreglá, aquest cuento?

Pau Vaig tenir sort que'l Memento
s'ensopegava a sé allí!

Quiq. ¿Això's pot arribá, a creurer?

Pau Sí noy sí; això'm va passar.
Qui us ho podria contar,
lo Baranda que ho va veurer.

Ab sorna.

Quiq. ¿No't va ajudar? si qu'es raro.

Pau ¿Raro dius? si es un gallina.
Li porto jo mes inquina...

Pes. ¿Que ja ha sortit del *estaro*?

Pau Si, ja ho crech:

Quiq. ¡Bona l'hem feta!

Ja'l tornarem a tení
desde'l vespre al dematí
derrera de la Quimeta,
y al últim no'n treurá res.

Pes. ¿Que no? Bé, deixemho en banda
això; ja sabs que'l Baranda
té més barra que tots tres.

Quiq. La Quimeta no's deu torce
perque rès té de babau.

Pes. Bé vaja, no siguis pau
que si no li plau per força.

Pau Potser no.

Pes. Sou molt ximplets:
No us formeu cap ilusió!
¿Que no ho sabeu tant com jo
lo que passa? La Paquets,
vol que's fassi ab lo Baranda.

Pau Vols dir?

Pes. Vaya:

Pau ¡Quina *tia!*

Pes. Aqui'l carrer l'altre dia
va arriarli una sumanda
que'm creya que la matava;
y tot va venir perque
la noya no va volgué
un *xurro* que li donava
lo Baranda.

Pau Pobra noya...
si que inspira compassió.

Quiq. La coneguessiu com jo...
La Quimeta es una joya!

Pes. Be prou demostra sa cara
que no té goig ni consol.

Quiq. Res, se li va pondre'l sol
al morir la seva mare.

Pes. ¿Hi eres amich?

Quiq. De debò.
Era una dona decenta,
vivia "frente" per "frente"
del pis qu'habitava jo.

En aquest moment en Batista, ab gorra y vestit decentament, passa pel foro trayent lo cap per la porta.

com si cerqués algú.

Pau ¿Y'l promès de la Quimeta?
Quiq. ¿Què vols dir, si'l coneixia?
¡Ja ho crech! un noy que valia
com la primera pesseta.
Però's va ficá, en quebrats
de "huelgas" y de romansos,
y al últim dos o tres mansos
varen pagá'ls plats trencats.
Pes. ¿Y perquè la mossa aquesta
sent com es bonica y bona,
l'acompanya aquesta dona
més dolenta que la pesta?
Quiq. La cosa es senzilla y clara;
al quedarse la Quimeta
desamparada, horfaneta,
sola, senç pare ni mare,
la Paquets, la seva tia,
d'ella se n'ha apoderat,
després d'haverli pispat
los pochs mobles que tenia;
y ara encara per més pena
aquest dimoni de vella
va per fer negoci ab ella
sense escrùpol de cap mena.
Pes. ¡Poca vergonya!
Pau 'S mereix
que li donguessin garrot.
Quiq. ¡Oh! y si us ho esplicava tot...
Pes. No, no, si prou que's coneix.

Pau badalla.

Quiq. ¿Ja tornes a badallar?
Pau No hi puch fer més.
Quiq. Vaja alanta!
Pau Si tragino una carpanta
que no la puch soportar.
Pes. Si poguessim anar tips
tant de menjar com de beure,
molt bé.
Pau ¿Que sortim a veure
si trobem res pe'ls ganyips?
Pes. ¿Quin remey ens queda?
Pau Tu,
¿que saps potsé, algun camí?

Pes. *Ab secret*
Mireu; si voleu venir,
sé un puesto què es toch segú.
Pau ¿Y si ens he la carreguem?
¿No hi ha pas cap perill?
Pes. *Treyentse una escarpa de la butxaca*
Gents?
Ab aquest escuradents
podrem obrir.
Pau Donchs anem.
Pes. ¿Que no vens, Quiquet?
Quiq. Jo, no.
Pes. A n'aquest deixal, perque
s'ha tornat xicot de bé
tal com lo veus.
Quiq. ¡Tant de bò!
Al capdevall he comprès
que aquesta vida arrastrada
no'm convé pas ni m'agrada,
qu'es altra cosa.
Pes. Vés, vés!
Pau Mira qu'ets toca campanes!
Quiq. No estich pas per més bullici.
Pes. Tonto!
Quiq. De fugí del vici
creyeu que'n tinch moltes ganes.
Pes. Qu'ets romancero!
Pau Un bon tros.
Aquest ab la seva taba
no'ns dará mes que guayaba.
Pes. Si, noy, si; toquem lo dos.
Se'n ván pel foro.

ESCENA IV.

QUIQUET *sol*

Quiq. Lo cert es qu'aquesta vida
d'enredos no'm satisfá.
Si trobés feyna... ¡ojalá!
m'hi agafava desseguida.
Això qu'un hom sempre té
una cama al cementiri

y un altra dins de presiri...

Mirant al carrer.

¿Que veig ara? Aquell que vé
sembla'l Baranda. Ell meteix.
No'l vull veure ni en pintura!
me'n vaig! la seva figura
m'inspira odi; m'aborreix
perque veig que no es de lley
lo qu'está fent ab la pobra
Quimeta. ¡Valor me sobra
y jo hi posaré remey!

S'envá pel foro.

ESCENA V.

BARANDA *sol.*

Baran. *Sortint per la porta de la dretà capficat.*

¡No comprench perquè comporto
tanta humiliació al plegat!
¡Si jo may, may no he estimat
ni a la camisa que porto!

Pausa.

Ara'm sento ab mal humor;
no estich bé en lloch, me capfico,
y lo que tinch no m'esplico
si es desvari o es amor.
Lo que sols sé, que si un dia,
per desgracia, la Quimeta
me fes una malifeta,
d'un mal cop la mataria.

Exaltantse gradualment

Estich boig, desesperat,
no'm puch treure aquest rosech...
sinó que ab bruixes no hi crech
diria que m'ha embruixat!

Badó *Sortint de la cuyna y apart.*

¡Ja es aquí aquest gandulás!

Bara. Badó. ¿Què tens per *jalá*?

Badó Abants tenim de parlá
una mica.

Bara. Tu dirás!

Badó L'Isidro, l'amo, vull dir,
m'ha dit: escolta Badó,
sense cap contemplació
quan vingui'l Baranda aquí
li dius ben clá y catalá
que no estich per més brometes.
Ja sabs que deus set pessetes
que may penses a pagá.

Bara. Home! ¿saps que me'n faig creus?
¿Això ha dit?

Badó Ja ho tens entès,
que no vol fiarte més
si no pagas lo que deus.

Bara. ¡Que'n té poca de conciencia!

Badó No sé perquè.

Bara. Perque sí.
Ja saps ell que li vaig dí:
Isidro preneu paciencia
un quant temps, un mes o dos,
que han enviat de Madrit
un governador que ha dit.
"Aqui, no roba ni Dios."

Badó Jo què't diré? m'ha donat
aquest órdre!...

Bara. Está molt bé.
D'ara endevant, pagaré
tot lo que mengi, al comptat.

Badó ¿Què vols, donchs?

Bara. Psè! tu meteix:
¿que ès lo que tens?

Badó Hi ha escudella,
sopa d'ous, sopa d'aquella
de caldo, y arros ab peix.

Bara. Res de tots aquets romansos,
no m'agrada aquesta teca.

Badó Hi ha verdura tendre y seca,
cigrons, o siguen "garbanzos!"
hi ha bacallá de primera,
a la llauna y sense espina,
bacallá a la viscaína,
bullit y a la jardinera;
com també a la riojana,
fet en la forma deguda;
hi ha fetge a la correguda.

tripes a la catalana.

Bara. rès més?

Badó Prou, demana. Vols
una marxa d'estofat,
conill, un ronyó saltat?
¿T'agraden los caragols?

Bara. ¿No tens res més?

Badó Curadella,
carn ab pesols, flicandó.
mitges llengües de moltó,
y un tall rostit de vadella.

Bara. Res més?

Badó ¿Que vols que m'escoli
cantant la carta?

Bara. No sé...
Pòrtem, quan te vingui bé,
deu de pa sucat ab oli.

Badó Aixís m'agraden los homes,
que derrotxin a abundó.
¿Vols que't porti un tovalló
perque no't taquis?

Bara. *Sech.*
Prou bromes!...

Badó desapareix per la porta de la esquerra al meteix temps qu'entra en Batista per la de la dreta tot capficat y assentantse en primer terme, Baranda bastant apartat, l'anirá observant.

ESCENA VI.

BARANDA *y* BATISTA

Bati. Enlloch, enlloch l'he trobada...
A la casa que vivia
m'han dit que la trobaria
pels carrers abandonada.
Aquell angel de bondat,
aquella flor sense espines
entre'l llot y les ruines
d'embrutida societat!...
Pausa.

Ja may més podré estimarla
ni contemplarla ab plaher,
puig mos brassos han de ser
l'argolla qu'ha d'ofegarla.

Bara. ¡Quin tipo! ¿Què deu buscá?
sembla que vagi escamat...

Badó *Sortint de la cuyna ab lo pa.*
Aquells deu de pa sucat.
¿Lo ví que'l vols negre o clá,

Bara. *Ab sorna.*
¿Que tens xampany?

Badó ¡Farolero!
¿Que'n vols o no'n vols? ¿No o sí?

Bara. Ja veurás, en lloch de ví,
pòrtem jurba!

Badó ¡Romancero!
després dirás si un se queixa!

Bati. *A Badó que se li acosta.*
¿Vols durme un xop?

Badó Desseguida.

Bati. *Apart.*
¡Vil! Traydora! malehida
l'hora que jo't vaig coneixe!)

Badó *Deixantlo sobre la taula y anantsen.*
Aquell xop!

Bati. ¡Ep! minyó!

Badó ¡Voy!

Bati. Vingui a cobrar!

Badó Tot seguit!
Vint cèntims y bon profit!

Bati. *Dantli diners*
Tingui.

Badó ¡Visca! cinch pel noy!
S'envá sense pendre'l vas.

Bara. (Aquest mano'm sembla a mí
que la billa molt. Si jo
d'un modo o altre pogués
enredarlo...)
Fa moviment d'acudirli una idea, y oferintli un cigarro diu:
¿Fumeu?

Bati. Gracies.
Bara. ¿Què'n sabeu de les desgracies
d'aquesta nit?
Bati. No'n sé res.
Bara. *Apart.*
(Jo tampoch.)
Alt.
Sembla impossible!
Si que viviu atrassat.
¿No sabeu res?
Bati. ¿Què ha passat?
Bara. Una cosa molt horrible.
Aquí meteix a la boca
del Port... si dirho fa horror!...
Aquesta nit, un vapor
ha topat contra una roca.
Bati. ¿Y ha anat a fons?
Bara. Desseguida.
Bati. Si, es vritat! vaya un descuyt!
Bara. (Me sembla que ja está cuyt!)
Bati. ¿Voleu dir que no es mentida?
Bara. Un que ho ha vist de la vora,
ara m'ho acaba de dir;
¿anemhi? ¿voleu venir?
tornarem dintre mitja hora.
Desde'l "Morrot" diu que's veu
allí meteix al devant.
¿Què fem? hi anem passejant?
Bati. Tinch molta feyna. Escolteu!
feume'l favor: lo carré
d'en Cidé,'m podriau dí
si está gayre lluny d'aquí?
Bara. ¿Dieu carrer d'en Cidé?
No se qu'hagi existit may.
D'en Cirés, voldreu dir!...
Bati. No.
Bara. Vos equivoqueu, minyó.
Bati. Ja ho mirarem, això ray.

Trayent la cartera ahont hi haurá bitllets de banch y buscant un paper. Baranda la mira ab avidesa. Al trobar lo paper se senten crits al carrer,

y Batista s'axeca posantse la cartera a la butxaca de la americana.

¿Què son tants crits?

Pugen al foro a veureuho. En Batista y en Badó se queden al brancal de la porta de la dreta, enrahonant ab los del carrer, y entretant lo Baranda robará la cartera d'en Batista que se l'haurà posat en una de les butxaques de fora de l'americana.

Badó ¡Bah! ja es ella.
Mal com no't pengen, mulassa!
poca vergonya!

Bati. ¿Què passa?

Badó Veus? mira, una mala vella,
més dolenta que un mal grá.

En Baranda pren la cartera y marxa pel fons.

Bati. ¡Ep! treyeuli de les mans.
¿Què feu parats? Entre tants,
no la sabeu defensá?
¡Llamp de Cristo!

Trobantse a faltar la cartera.

Badó *Als de fora.*
Entreula, sí!

Bati. La cartera, ¿ahont l'he posat?
no la tinch, me l'ha robat
aquell lladre qu'era aquí!
No hi ha dupte, ell ha sigut.
Miserable!

Marxa pel foro.

ESCENA VII

QUIMETA, LA PAQUETS, UN TRAVALLADOR *y* BADÓ

Trav. *Qu'entra acompanyant a la Quimeta que se suposa ha rebut una forta pallissa y segui-*

dament la Paquets y gent del carrer.

¡Mala dona!

A Paquets.

Paq. Bé, y qui ets tu?

Trav. Una persona
que torna pel desvalgut.

Paq. Que no't senti rondinar,
que creu que't faré un cap nou.

Trav. Ja us en guardareu bé prou,
al meu devant.

Paq. Ja! ja! ja!
allá ahont ningú t'hi demana
no t'hi emboliquis, bergant.
Soch sa tia y per lo tant
faig lo que'm dona la gana.
Potsé al últim farás creure
a tots los d'aquí presents
que ab ma neboda tu hi tens
alguna cosa que veure.

Trav. No la conech, no hi tinch res.
¡Ay de vos! qu'aquesta dona
resultés una persona
que jo hi tingués interès!

Badó Apa, noys, feume'l favor
de sortir, va, massa gent
y pochs cèntims.

Trav. Al moment.
Que'l teniu dolent lo cor!

A Paquets.

Badó Vaja, no romancegem,
vos també Paquets, en banda.

Paq. *A Quimeta,*
¿Que no pendrás al Baranda?
per forsa.

Qui. Ja'n parlarem.

La Paquets se'n va pel foro fent accionat d'amenassar. Quimet t's queda abatuda.

Badó *Acostantse a Quimeta*
Quimeta, la teva tia,
no hi posis dupte,'t perdrá,

creume, tírala a rodá!...
Qui. Deu me'n guart, que'm mataria.
Badó Donchs si no t'hi desbarates,
creu que tindrás un mal fí;
emprèn un altre camí!

ESCENA VIII

Los meteixos y un CONCORRENT

Conc. *Entrant, dret al taulell.*
Badó, cinch de mata-rates.
Badó Desseguida.
A Quimeta.
Ves alerta
a caure en lo precipici...
Quimeta... pensa que'l vici
t'espera ab la gola oberta.
Va al taulell a posar la copa.
Conc. Fes bona mesura, ho sents?
Badó ¡Té! Això no ho donen enlloch!
Conc. Renoy! me'n dones molt poch!
Beu.
Ni m'ha tocat a les dents.
Badó Si tens un calaix tant gran!...
Conc. Y tu un got que no hi cap res!
Se'n va.
Qui. *Apart.*
¡No! no vull soportar més
eixa vida denigrant.
S'alsa resoluda.
Va per anarsen, mes al veurer al Baranda y a la Paquets qu'entren, retrocedeix esferehida, tornant a assentarse.

ESCENA IX

DITS, BARANDA *y* PAQUETS

Bar. *A Paquets, qu'entren conversant.*
¿Ho tens entès? Si tu pots

d'un modo o altre lograr
que jo pugui disposar
de ta neboda, tots, tots
trescents duros que hi ha aquí
són per tu y ella.

Ensenyantli la cartera.

Paq. Descansa.
Se t'ha de rendir més mansa
que un anyell. Déixaho per mí.

Fa senyal al Baranda de que s'amagui, lo que ell fa, enretirantse fins al brancal de la porta dreta ahont observará la escena.

Apart.

No venint d'una pesseta,
ab tres o quatre setmanes,
me vull fer passar les ganes
de beure ayguardent.

Anant cap a Quimeta.

Quimeta,
no estiguis més trista. Escolta:
salta y balla d'alegria..
¡Quina sort més grossa!

Qui. *Alsantse*

Tía!
¿Que ja ha vingut?

Paq. *Apart.*

(¡Poca solta!)

Qui. ¿Heu tingut noticia d'ell?
contesteume! per pietat!
¿Què'n sabeu? Que ja ha arribat?

Paq. Noya,'m sembla que al cervell
t'hi ha sortit un uil de poll
o bé t'hi falta un "tornillo!"
No'm parlis més d'aquest pillo,
perque n'estich fins al coll!

Ab manyagueria.

Vina, vina, seu aquí,
y atén bé; escolta una mica.
¿T'agradaria ser rica?

Molt rica!

Qui· Ja ho crech que sí!

Paq. Vaja, donchs; anem al grá.
Sabs que en altres ocasions
se t'han fet proposicions
que no has volgut aceptá.
En esbullar los meus plans
has gosat més d'una estona,
més avuy, tu reflexiona
que tens a les teves mans
la meva felicitat
y la teva.

Qui. ¿Com s'entent?

Paq. ¿Com s'entent? Senzillament:
no fa molt que m'ha parlat
de tu un subgecte molt franch
y persona verdadera...

Ab intenció.

M'ha ensenyat una cartera
plena de bitllets de banch;
y m'ha dit que aquell diner
per mí y per tu tot será,
«con tal» de poguer lográ
ton amor. ¿Què penses fer?
¿No't decideixes encara?
¿Vols cosa més aceptable?

Qui. *Alsantse indignada.*

¿Què penso fer? ¡Miserable!
escupirvos a la cara!

Paq. ¡Desgraciada! Vina aquí.
Digam: ¿perquè m'has ofès?

Va per agafarla y lo Baranda adelantantse, l'atura.

Bar. Prou, no la castiguis més.

Ab manyagaria.

Quimeta, ¿perquè ets així?
¿Perquè a qui't vol bé, no creus?

Paq. Per forsa.

Quí. ¡May!

Bara. *A Paquets.*

Calla tu!

A Quimeta, ab lo meteix tò manyach

Al món no hi ha pas ningù
que t'estimi com jo. Veus,
Ensenyantli la cartera.
tots aquestos diners sóu
tots per tu, si't decideixes.

Qui. ¡Impossible!

Bara. No't mereixes
que't planyi ningú del món!

Qui. *Desesperadà.*
¡Deixeume! no'm vull estar
ni un sol moment més aquí!
Va per anarsen y la Paquets la deté.

Paq. No, no, si tu vens ab mí
mal t'hagi d'arrossegar.
Ja t'he dit més d'una volta
que'l meu proposit no's trenca.

Bara. *Que per la porta de la dreta veu venir a en Batista.*
Paquets, guillén que vé'l penca!
Desapareix pel foro.

ESCENA X

QUIMETA, PAQUETS *y* BATISTA

Paq. *Entrant per la dreta.*
Baranda, Baranda, escolta.
Tira a terra d'una empenta a la Quimeta y fuig darrera del Baranda.

Bati. L'he buscat al mal esprit,
per tot, a dreta y esquerra;
sembla talment que la terra
d'un cop se l'hagi engolit.
Ja per mí tot s'ha acabat,
no'm queda esperansa bona.
Tot per una mala dona
que ab mala fè m'ha enganyat.
No vulga Deu que algun dia
se'm presenti al meu devant;
li porto un odi tant gran
que no sé'l que li faria.

Qui. ¡Quina situació més trista!
¡Déu meu! jo crech que'l cervell...
Bati. ¡Ah! què veig? Quimeta!
Qui. Es ell!
sí, sí, Batista! Batista!
Bati. Apártat de mí en mala hora!
¡no't vull veure devant meu!
Qui. ¡Batista! per mor de Déu!
soch la meteixa.
Bati. ¡Traydora!
No sé com puch contení
la rabia en aquests instants;
no sé com les meves mans
no t'ofeguen, veus, aixi!...
Fa ademán d'agafarla pe'l coll.
Perduda!
Qui. ¡Oh! no, no, això no.
Bati. Per poca cosa't condols.
Qui. Insúltem, peguem, si vols,
y obtindrás lo meu perdó;
però may, perque soch bona,
consentiré sent vritat,
que la meva dignitat
la trepitgi cap persona.
Bati. Com tens valor de negar
lo que tothom sab molt bé?
Quimeta fa indicació de contestar.
No t'esforcis, que ja sé
tot lo teu modo de obrar.
Qui. *Plora.*
T'han enganyat!
Bati. Plora, plora,
la gran falta que has comès;
ab mí no hi pensis may més!
Adeu per sempre, traydora!
Se'n va.
Qui. Batista, soch ben honrada,
no'm deixis, no, per pietat!
¡Oh! Deu meu! com s'ha clipsat
l'últim raig de ma esperansa.

ESCENA XI

QUIMETA *y* BADÓ

Badó *Entrant.*
Què volen dí'ls crits aquets?
Qui. Es que... perdonem Badó!
Badó Bé, no t'espantis per xô.
(Malvinatge la Paquets!)
Qui. ¡Tothom m'abandona! Tu
tant sols planys lo meu sofrí.
Què hi fet, pobreta de mí,
perque no'm vulga ningú?
¡Que es negra la meva estrella!
Badó (Me fa llástima, es tant bona
que si al món hi ha una persona
de totes prendes, es ella.)
Escóltem, ara com ara
me trobo sense dinés,
perque a principis de mes
los vaig enviá a la mare.
Per xò estich sense una creu;
però dilluns, quan me vagui
diré al Isidro que'm pagui
dues mesades que'm deu.
Cobro y vaja, ja está dit,
per sortir d'aquest calvari
t'entregaré'l necessari
perque't compris un vestit
y unes sabates
Qui. Badó
què dius que'm deixes parada?
Badó Un cop vagis endressada,
que farás goig de debó,
diré a la senyora Blasa,
que coneix la mar de gent,
que sense perdre un moment
te busqui una bona casa
per poguè aná a servir.
Qui. Si,
ets un sant, y acepto això
ab una satisfacció
la més gran del món.
Badó Així

ja no cal que'n parlem més.
Qui. Oh, no! ni un cèntim perdrás.
Badó Bé vaja, donchs, parlem clás:
si no m'has de tornar rès!
Lo que vull que tinguis sort.
Qui. Sort! si soch tant desgraciada!...
Badó Me'n vaig ja d'una vegada,
que'm faria trencá'l cor.

Surt.

ESCENA XII

QUIMETA *y* QUIQUET

Quiq. *Entrant alegre.*
Quimeta; valgam la creu!
ja has acabat de patí;
en Batista ja es aquí,
ja ha arribat, gracies a Deu!
estich content de debò.
Quina alegria es la meva!
¡renoy! la presencia seva
m'ha omplert de satisfacció.
Me dirigia per sort
tot dret a la Plassa Nova,
quan de cop veig vení un jove
y era en Batista. 'L meu cor
m'ha fet un bot, que dit siga,
meteix qu'un estaquirot
m'hi quedat parat del tot.
Fins les gambes m'han fet figa...
Ell al veurem, la vritat,
també com jo'l goig sentia,
ha tingut una alegria
tant ferma, que m'ha abrassat.
Pobre Batista!

Quimeta plora.

¿Que plores?
y ara noya! ¿que l'anyores?
Qui. Oh! Verge del cel! pietat!
Quiq. ¿Vols dirme de què't condols?
¿Què t'ha passat d'importancia?
¿No l'esperaves ab ancia?
Donchs ja'l tens aquí. ¿Què vols?

Qui. Quiquet, lo qu'es en Batista
ja no'l veuré més!

Quiq. Quimeta!
¿Prò qu'has perdut la xaveta?
no ploris, no estiges trista,
esplíquem, ¿què t'ha passat?

Qui. Lo que m'ha passat, donchs, es,
que no vol veurem may més!
De la meva dignitat
ha duptat de tal manera,
que m'ha deixat aturdida.

Quiq. ¿Que no ets honrada? Mentida!
si ets la bondat verdadera.
Donchs bé; jo li contaré
punt per punt la teva historia,
perque la sé de memoria.

Qui. Esplícali tot ben bé.
¡Que torni, per Deu!

Quiq. Quimeta,
ell tornará, de segur,
encar que'l tinga de dur
al coll, a tall de maleta.

s'en và.

La Quimeta queda assentada y recolzada en una taula, com meditant. Seguidament entren en Pau y'l Pessa, aquell ab lo cap més envenat que avans y'l bras penjant y sostingut per un mocador que portará lligat al coll.

ESCENA XIII

QUIMETA, PAU *y* PESSA

Pau ¡Ay! que'n soch de desgraciat!

Pes. Però escolta: ¿que badaves?
Home ¿perquè no guillaves,
quan has vist al peringat?

Pau Prou que hi tocat pirandó!

Pes. Mira que n'ets poch d'expert.

Pau Si una garrotada's pert
qui l'arreplega soch jo.

Pes. Fixat ab mí; en quatre salts
guillo, y ja ningú m'atrapa.
Pau Al últim per una capa
que no més n'hem tret sis rals!
Pes. ¿La má com la tens?
Pau Mig morta.

Pessa li toca'l bras.

Ojo'l bras, que me'l rebregues.
Pes. ¿Perquè no't fas unes fregues
per dius, de canya ben forta?
Pau Es vritat; apa Badó,
mesura dos cinchs de canya.
Pes. Per mí pòsem una aranya.
Pau Beu lo que't sembli milló.

A Badó que mesura.

No fassis corona, va,
omplel fins dalt.
Badó ¿Que enrahones?
Pau ¿Que no ho sabs que les corones
no les puch veure?

Agafant lo got.

Ajajá!
Llástima com tots los pous
no són plens d'aquest licor!

Beu.

Noy! això retorna a un mort!
Badó ¿Que no vols aygua?
Pau Pels bous.
Badó De tot fas escarafall.
Pau Soch fet així. ¿Què hi farás?
Badó Escolta, ¿què hi tens al bras?
Pau Un accident del traball.
Badó ¿Ja't paguen, les companyies
de seguros?
Pau Ojalá!
Prou les feya aná a captá
en menos de quatre dies.

Paga y van cap a la porta, per sortir.

Pes. Pau! Mira, vé'l de la capa,
corrent y fet una "fiera!"
Pau ¿Què fem?
Pes. Guillá a la carrera.

Pau Deu de redeu si m'atrapa!

Fugen pel foro. Seguidament entra un home ab un garrot per la porta dreta, y al veurer que han fugit, se'n va derrera d'ells.

ESCENA XIV

BADÓ, QUIMETA, *y desseguida* PAU *y* PESSA

Badó *Mirant al carrer desde la porta del foro, ahont s'hi sent fort escandol, garrotades, y crits d'auxili.*

"¡Duro!" No'ls deixeu de petja!
Potsé aixís s'esmenarán
d'una vegada. Endevant,
en Pau ja ha rebut del fetge.
¡Quina llenyada, redeu,
per sis miserables rals!
Vòltala que va de vals!
prou, que'l desencolareu!
¡Ja, ja, ja, ja! de genolls
en Pau demanant perdó!...
a veure si al últim jo
l'hauré de cullí ab uns molls.

Pau *Entrant agafat del bras del Pessa, ab un ull de vellut y una cama arronsada.*

¡Ay! que'm moro! ¡Lladre! Infame!
Ara si qu'estich perdut.
M'ha fet un ull de vellut
y m'ha trencat una cama.

Pes. ¡Apa, amunt! no tinguis pó.
Qui. Pobre home!
Pau ¡Quina desgracia!
Porteumen a una farmacia
perque'm restaurin tot jo.
Pes. ¡Quin ull! Sembla una paella!
Pau Prou. No'm donguis més torment.
Badó ¿Què es això? Un altre accident
del treball?
Pau La meva estrella

es horrorosa.

Badó No gayre.

Pau *A Pessa.*

No'm deixis pas, que cauria.
Avuy si qu'es l'últim dia
que jo faig de trinxerayre.

ESCENA XV

QUIMETA, BADÓ, *desseguit* QUIQUET

Qui. ¡Bon Deu! Compadius de mí!
No'm deixeu abandonada!
A Quiquet qu'entra.
L'has trobat?

Quiq. Mala negada!

Qui. ¿Què t'ha dit?

Quiq. No t'ho vull dí,
per no causarte més dany.
Apart.
(Pobra! s'esgarrifaria,
si li digués)

Qui. M'ho temia.
¡Per fí l'últim desengany!
Ja ho sé tot. Que m'aborreix;
que no'm vol veurer may més!...

Quiq. No Quimeta, no. Al revés:
t'estima y s'arrepenteix
d'haverte ofès, perque jo
més clar que la llum del dia
tot li he contat. Que ta tia
de Deu no tindrá perdó;
que t'ha fet molt desgraciada,
qu'en poch temps has sofert tu
lo que no ha sofert ningú,
y sobre tot qu'ets honrada.

Qui. ¿Què t'ha contestat ell?

Quiq. ¡Ah!
Quan la vritat ha sabut,
s'ha quedat com desvalgut
y s'ha posat a plorá!
A mí m'ha fet enternir
l'aspecte trist de sa cara.

Qui. *Ab alegria.*

¡Oh¡ sí, sí, m'estima encara.
¿Perquè no l'has fet venir?

Quiq. Vaja donch, ja t'ho diré
punt per punt lo qu'ha passat.
A Batista l'han robat.

Qui. ¿Què dius, Quiquet? ¿Ahont?

Quiq. No ho sé.
Un pillet de mala sanch,
no sé de quina manera,
li ha robat una cartera
plena de bitllets de banch.
Y ara va de l'una banda
a l'altra, desesperat.

Qui. Ah! ja sé qui li ha robat.

Quiq. ¿Es cert, Quimeta?

Qui. 'L Baranda.

Quiq. ¿Però d'això n'estás certa?
Pots assegurarho?

Qui. Sí.
Ell me l'ha ensenyada aquí,
aquí meteix me l'ha oferta
ab l'infame condició...

Quiq. Prou! ¡Lladre! Estás decidida?

Qui. Sacrificaré ma vida
una y cent vegades.

Quiq. ¡Oh!
Ja estem salvats. Quines ganes
tinch de trencarli'ls intents!
Vaig a buscarlo corrents;
li diré que tu'l demanes.
Li dius que t'has repensat.
Més ben dit, fes de manera
que t'entregui la cartera;
y un cop ja l'hagis pescat,
tu me l'entregues a mí
sense encomanarte a Deu;
y corre de compte meu
tot lo que pugui vení.

Qui. Donchs no perdis temps, fes via;
ves a buscarlo al instant.

Quiq. *Al anar a sortir.*
Ja'l veig. Es aquí al devant,
qu'está parlant ab la tia.

Se'n vá.

ESCENA XVI

QUIMETA *sola*

Qui. No sé lo que vaig a fé...
¡Deu meu que es trista ma vida!...
Casi bé estich aturdida!
al menos que'n surti en bé.

ESCENA XVII

QUIMETA, BARANDA, PAQUETS *y* QUIQUET

Bara, Quiq. Quimeta, escolta.
Baix a Quimeta.
Valor.

Bara. Diu que...
Qui. Sí, m'he repensat.
Paq. ¡Ay! gracies a Sant Bernat,
que Deu t'ha tocat al cor.
Celebraré la victoria
ab un porró d'ayguardent.
Bara. Vina als meus brassos!
Va per abrassarla, però Quimeta'l rebutja suaument.
Qui. Atent.
¿Que ja has perdut la memoria?
¿La cartera?
Bara. ¡Maliatsiga!
¿Desconfies de mí?
Qui. No,
però jo... que vols que't diga...
Paq. *Baix a Baranda.*
Tira, no sigues estrany.
Prou que li pendrem després.
Bara. *Apart a Paquets.*
(¡Ay d'ella! si m'enganyés!)
Té.
Donant la cartera a Quimeta
Quiq *Apart.*
(Ja has caygut al parany!)
Fa senyes dissimulades càp a la porta hont hi haura'ls guar-

des preparats.

Bara. *Apart, veyent entrar a Batista:*
(¿D'ahont surt ara aquest diable?)

Qui. Batista! té! aqueix malvat
es qui t'havia robat
la cartera.

ESCENA XVIII

Dits y Batista

Bati. ¡Miserable!

Bara. ¿De modo que'm dones peu
a que fassi una maldat?

Bati. ¡Lladre!

Bara. Prou. Ja s'ha acabat.

Se treu un ganivet y s'abalansa a Quimeta y Paquets s'interposa.

Quiq. *Apuntant ab un revolver al Baranda.*
Al més petit moviment
t'encench lo cap, lladregot!

Badó *Prenent lo gavinet al Baranda, a qui subgecta un guardia, y un altre subgectará a la Paquets.*
Porta aquest gavinetot
¡criminal! home dolent!

Bati. *A dos guardies que, apercibits del soroll, entren pel foro.*
¡Guardes! ¡Guardes! desseguida
deteniume aquest parell.

Quq. Sí, sí, tant ella com ell
son dos pillets.

Bara. Dius mentida!
malvinatge'l món, xerrayre!

Paq. ¿Jo també presa?

Quiq. Paquets:
acompanyada d'aquets
fareu molt goig.

Paq. ¡Trinxerayre!

Bati. Quimeta meva, perdó!

Qui. Deu recompensa'ls honrats.
Bati. Es molt cert. Ells, per malvats,
a morí en una presó,
y tu, lluny d'aquest bullici,
per ser dintre poch ma esposa.
Qui. Batista, ja soch ditxosa.
Bati. Quiquet, abandona'l vici
tot d'una, y per sempre més
entrégat al sant treball,
y seràs demá un mirall
de cultura y honradés.
Quiq. Batista, ja ho pots jurar
sense cap por de mentí,
que empendré un altre camí.
Demá,'m poso a treballar.

TELÓ